

LA SENYERA FEDERAL

Porta-veu de la Joventut Republicana Federal

Anys II

REDACCIO: August, 14, baixos
ADMINISTRACIO: Plassa Olózaga, 10, ent.
No responem dels articles firmats.

Tarragona 18 Octubre de 1908

Preus de subscripció
Catalunya y Nacions ibèriques, trimestre. 1'50 pts.
Estranger..... 2'00 »

Nom. 55

LA EDUCACIÓ LAICA

Escola de 1.ª Ensenyansa

Robolledo, 4 baixos

Ensenyansa científica y racional. Clases especials de repàs, reforma de lletra y preparació pera la 2.ª ensenyansa.

S'admeten recomenats y externs

Notes setmanals

La obertura de Corts

Quietament, silenciosament, casi desapercebuda per la majoria dels catalans ha passat la obertura de Corts.

L'interregne parlamentari, la nova legislatura ha vingut al mon com solen vindrehi les criatures sense pare, d'una manera quieta, freda, mes despertadora d'entuj que d'entusiasm. Y es que el poble veu que no pot ser una solució pel seu mal; es que Catalunya comprén que no pot ferli el present d'aquelles reivindicacions que tan necessaries s'han fet ja pera la vida interna del nostre poble.

Seguint el procés natural de les coses humanes que fa que les postracions y reaccions se succeeixin indefinidament, el poble català que per un moment, devant del grandios espectacle del 20 de Maig, reaccioná creient arribada l' hora de la seva dignificació, el moment psicológic de la seva renaixensa a la vida plena y lliure, avui, perduda ja la fe en els homes nous y perduda també, una vegada mes, la esperansa que posá en les modernes orientacions, cau novament en l'estat de potsració y de catalepsia que'l fa insensible a tota mena de reactivus. Mes aqueix estat s'es agravat encare pels efectes d'una llei que posa mordasa a tota veu de protesta que tracti d'alsarse contra determinades doctrines o tendencies, deixant d'esser una realitat pera convertirse en pura utopia aquell article constitucional que diu: «Ningún español podrá ser molestado por emitir libremente sus ideas.»

Y es que el poble sol ésser com les criatures que cuan se cansen d'un juguuet—y se'n cansen prompte—si no s'ens hi dona un altre s'adormen ó fan rebequeries.

Al poble catalá van oferirli, diputats y senadors solidaris, treballar sens treva per la derogació de la llei de Jurisdiccions. La llei encare subsisteix y tal volta el poble cregui que no s'ha treballat prou pera derogarla, d'aquí la seva apatia, el seu desmenjament per la cosa pública.

El descrédit del sistema parlamentari, de la vella política a la espanyola, plena de compares y comares, de barretadas sorolloses y vinclaments d'espina, ha vingut com galleda d'aigua freda a apagar el foc dels entusiasm populars, y

els punys closos d'air que avui s'obren cerimoniosament pera encaixar ab els nostres eterns enemics han apaibagat les energies catalanes.

No podém esperar la regeneració si no es de mans propies—diuen els mes exaltats—tots son iguals!

Y aquesta esquerra, tan cantada y bescantada per uns y altres, qué fa? qué espera? qué pensa?

Avui, poc o molt, encare hi ha caliu entré la gent de nostra terra; es hora doncs de no deixar-lo perdre, d'avivar-lo, d'encendrel en amor gran, sublim, inextingible per nostra causa; si no volem perdre per sempre lo que a forsa de tants treballs hem conseguit.

Del Mestre

LA LIBERTAD

LOS HIJOS ILEGÍTIMOS

—¿Murió al fin?
—Murió.
—¿Con testamento?
—Intestado.
—¡Infelices hijos!
—¿Hijos? No los tenía.
—¿Puedes ignorar que fuesen hijos suyos Jorge y Elvira?
—Hijos de adulterio.
—¿Dejan de ser hijos?
—No los reconoció jamás la familia.
No quiso nunca consentir su deshonra.
—La deshonra. si la había. estaba en tu hermano y no en tus sobrinos.

Tú no desconoces, además, las luchas de Guillermo. Alma generosa, se compadeció de la tan bella cuanto pobre Tula, á quien habia torpemente abandonado Enrique por una cortesana. Sintió á la larga convertirse en amor lo que antes fué cariño, y procuró y obtuvo, como tú no ignoras, el divorcio de Tula. El divorcio desune aqui los cuerpos, no las almas, y sólo por la muerte rompe los vínculos del matrimonio consumado. Para sus fines nada adelantó con él Guillermo en las vías de la ley, pero si en su conciencia. Se instaló públicamente con Tula en el Hotel del Parque y la presentó al mundo como su consorte.

—Y tú ¿lo apruebas? ¿Olvidas el escándalo que con esto produjo? Lo renovó cuando nacieron Elvira y Jorge. Los inscribió como hijos de él y de Tula, y participó á deudos y amigos el nacimiento.

—¿Querías que los dejara sin nombre?
—Querías que los matara en el seno de Tula, ó los ahogara al primer vagido, ó los entregara en el torno de la inclusa á la más negra suerte?

—Debió cubrir la honra de sus padres.

—¿La cubria con deshacerse de sus hijos? ¡Oh almas viles, á quienes sublevan faltas públicas y no ocultos crímenes! Ni aun muerto, podeis perdonar á

Guillermo su vida con una mujer que un marido infame dejó en el arroyo. De otra, muy de otra manera le juzgarías si hubiese querido, como vosotros decís, salvar las apariencias. No habria entonces desmerecido á vuestros ojos, aunque hubiese profanado el lecho de cien maridos.

Pero es hora ya de pensar, no en él, sino en Jorge y Elvira. Tú eres, por el Código, el único sucesor de Guillermo: ¿qué te propones hacer de su herencia?

—Donosa pregunta. ¿No me hechaste el otro día en cara que malverso el caudal de Matilde? Malversaré en adelante el mio.

—Y ¿los menores?

—Mientras no cumplan los veintitrés años, les daré los alimentos que la ley exige.

—¿No te obliga á más la conciencia?

—No me obliga á más el derecho.

—¿Lo crees justo?

—Estrictamente justo. ¿Había de poner la ley los hijos espúreos al nivel de los legítimos? ¿Había de condenar el crimen y reconocer sus frutos?

—Di: tus sobrinos ¿vinieron por su voluntad á la tierra? ¿pudieron escoger el seno en que habían de ser engendrados y concebidos? ¿No? ¿Por dónde han de ser entonces responsables de haber nacido de padres adúlteros?

—¿Los castigan acaso las leyes?

—Los despojan. ¿Te parece flojo castigo?

—¿Qué derechos tienen á la fortuna de sus padres?

—¿Lo tienen los demás hijos?

—Equipara los hijos bastardos á los legítimos, y conviertes en concubinato el matrimonio en lúpanar la familia; abres la puerta á todo linaje de desórdenes.

—¿No hay otro medio de reprimirlos que por el despojo de los hijos? Castiga en hora buena al que delinque; ampara al inocente. Agrava, si te parecen aun suaves, las penas del Código contra los adúlteros privados, si quieres, de la patria potestad, niégales el derecho de sucesión á sus descendientes y aun á sus ascendientes, quítales el de ciudadanía; nunca, nunca aconsejes ni consentas que bajo forma alguna caigan en la cabeza de los hijos las faltas de los padres.

Es absurda esa distinción entre hijos legítimos é hijos bastardos. Hay padres legítimos y padres ilegítimos: sólo hijos legítimos. Por no haber recaído la distinción en los padres, oscurece aun los códigos de todas las naciones cultas esa flagrante injusticia contra los hijos espúreos. Pobres y oscuras víctimas de un error jurídico, ¿cuándo llegará el día en que ni el Estado os despoje ni la Sociedad os afrente?

Apelo á tu conciencia y á tu corazón, Federico. Recoge la herencia de Guillermo, entrégala toda á sus hijos cumple la voluntad de tu hermano. Aunque no la dejó escrita, la sabemos cuantos le tratamos. Vivía en Tula sus hijos.

F. PI Y MARGALL.

Reivindicantnos

II

La evolució incompleta de que feia esment en l'article anterior que havien realisat darrerament part del partit d'Unión Republicana de Catalunya y part també del regionalisme de nostra terra, el primer acceptant l'idea d'autonomia, y'l segón declarantse republicá, amic de les reformes socials, de la separació de l'Església y l'Estat y acceptant la democracia, respont,—apar el xorch personalisme susdit,—a una petita callada conspiració contra l'existencia justissima del partit federal. No hi hagut fins are qui clarament, noblement ho haigi manifestat, pero totes les formes de resistencia que a la seva perfectissima rahó d'existencia s'oposen, demostren palesament la manifestació ingénua, sinceira que hi fet suara.

No fá gayres setmanes, en aqueixes planes de LA SENYERA FEDERAL, un apreciat, estimadissim amic, el jove correligionari barceloní Mallafré y Tort, que sortia al pas dels nous pseudo-reformistes increpántlos per la seva manca d'honradesa política y demostránlos hi l'ausencia d'originalitat en les seves campanyes cridaneres. Doncs, aqueixa mateixa actitud, per lo que fa temps vinc observant, no respont, repeteixo, més que al desitj incomprendible de proporcionar la satisfacció, inmensa per ells y per la monarquia, de veure desapareixe del quadre dels partits politics de Catalunya, el vell, si, pero també eternament jove partit federalista.

Com es de suposar, aqueixa satisfacció, mal que pesi a tots els detractors més ó menys declarats, de la nostre organisció partidista, no logran assolirla; en primer lloc, perque nosaltres, pocs ó molts, petits ó grans, ens hi oposém; segonament, perque creyém, y d'aquí ve'l motiu de la actitud decidida en que ens hem colocat, que no déu haver de desapareixe perque aixis els hi plagui a contats y determinats individus, una forsa, una organisció que compta ab un fons doctrinal, perfectament conforme ab els avensos del dret politic y d'un oportunisme creixent a Catalunya y a Espanya.

El primer cas, evidentment respont al egoisme partidista que alguns esperits, que's creuen superiors; titllen de ridicol, (ningú ha fixat encare els limits del ridicol,) y fora cosa senzillissima ferlo desapareixe, pero es tanta la intimitat ab que está lligat al segón, que, cosa possible, mes no probable, fora necessari que, d'una manera indubitable demostrades que dèssin la necessitat y la rahó de la disolució del republicanisme federal de Catalunya com a partit, pera que desapareixessin també abdós poderosos motius que actualment nosaltres oposém a les pretencions esmentades.

Si, contra lo que actualment se present, l'acció futura per la qual esvaloten

els que menys poden ferho se dirigis vers un fi determinat y croncret, de resultats altament positius pera'l benestar y llibertat de Catalunya, es inductible que l'actitut del federalisme repúblic de Catalunya fora ben diversa, (sempre y quan una verdadera y equitable aspiració de justícia presidís les accions de tots); pero el patriotisme y l'amor intens que tenim als ideals, aconsellen en el moment actual l'actitut ferma y decidida que hi manifestat, puig renegant de partits y organitzacions no hi ha ningú dels que prediquen la llur desaparició, qui sigui'l primer en fer el sacrifici de la a que pertany, pera facilitar la tasca de formació de lo que creuen, o diuen creure, de conveniencia per l'esdevenir de Catalunya.

Pero i tractar d'aqueixa important qüestió allargaria desmesuradament el present article. Ho deixaré per un dia pròxim, devent manifestar de pas que prescindiré en lo possible de tot exàmen de persones y de la llur manera de procedir en les qüestions polítiques segons haigut sigut les èpoques y'ls vents qu'haigut bufat. Quedi aqueix extrem pera aquells qui tenen necessitat de defendre el seyent abont placidament s'asseuen o per aquelles altres qui sota la màscara terrible d'emancipats porten presonera la seva ànima d'esclaus.

MAXIM MILL.

Els esquerrers

Torna a remenarse, ara més que may, aixó que'n diuen «concentració de les esquerreres del autonomisme català».

Hi ha gent que, més que polítics, sembla que siguin picapedrers; no pensen més qu'n blocs, no volen fer res més que blocs, empró no porten traces d'aixecar may cap edifici per manea de plan directriu y d'obriers que'ls ajudin en sa tasca. Després de aixó de les esquerreres del autonomisme reste incompreensible pe'ls federals: ¿qué vol dir esquerra, entre'ls homes que figuren en un partit ó entre'ls partits que figuren en una acció política? ¿Els més radicals? Doncs, ¿qui més esquerra que'ls federals, y no d'are sino de sempre?

Les repetides veus de «¡cap a l'esquerra!» ens aixorden: ¿Qui les dona? Son ex federals casi tots ells. Es a dir, gent que han fugit de la veritable esquerra pera empassarse a una dreita que els hi semblava que políticament els hi convindria, y com que are han vist que no'ls hi va prou be, volen transformar-la: res, un senzill joc de mans; pero se'ls hi ha vist la trampa.

En nom de la llibertat, de la conseqüència y de l'honoradesa política se dirigeixen avuy al poble, y pretenen que aquest els ajudi contra la política conservadora que mansament s'introdueix per tot arreu.

¿Qui, sino aqueixos federals renegats —alguns d'ells esquerrers avuy per forza —l'ha portat en gran part aqueix estat de coses? Si la fé qu'en altre temps deyan tenir en nostres ideals l'haguessin conservada, no anantsen, per un plat de sopes, els uns a formar part de lligues regionalistes, els altres a redactar en periódics monárquics y republicans unitaris y'ls de mes enllà en diaris qu's titulen nacionalistes pero que no son republicans federal com nosaltres, no'ns trovariem avuy ab l'actual desgavell y la situació del autonomisme radical, del federalisme, seria un'altre a Catalunya. Empró les concupiscencies per una part y'ls defalliments per altra han fet minvar les forces, y de radicals y de revolu-

cionaris a certa gent no'ns hi queda ja gayre res: no passen d'esser uns reformadors oportunistes, y encare gracies..

No s'esgargamellin, doncs, aqueixos senyors que abans se deyen federals y que avuy criden al poble cap a l'esquerra: ells la bona esquerra l'han desertada, l'esquerra que sempre ha proclamat el sufraigi universal y totes les autonomies, el servey militar voluntari en temps de pau y obligatori en temps de guerra, la separació de les Iglesias y l'Estat, l'abolició de certs drets y de tots els privilegis als tribunals militars, l'ensenyament lliure y laic, el repartiment a comunitats obreres de terres públiques y les que'ls propietaris deixassen sense cultiu durant més de cinc anys y altres que sigan expropiables, l'establiment de la jornada de vuit hores de treball en lo que del Estat depengui, fent-la obligatoria en les mines, y totes aquelles altres reformes socials y polítiques que conté'l Programa federal de 22 de Juny, y que si haguessim de detallarles no basterian les columnes de aquest setmanari.

Aqueixa es la esquerra de debó; els elements que un dia se separaren del partit federal no poden serho avuy d'esquerrers: l'esquerra es única dins del autonomisme català; y aquesta la constituim els federals, diguis lo que's vulgui. Llevat dels federals, tot lo demés son dretes més ó menys conservadores...

J. X. y T.

(De El Federalista)

“L'hereu escampa”

(Acabament)

“L'hereu escampa”, es,—y entenguis bé sempre en el meu concepte,—de les obres que'n Rusiñol ha donat al teatre y de les que li conec, que no son poques pero tampoc totes, una de les que están mes en la realitat els seus personatjes. Que l'obra té defectes, quin dupte hi ha? En totes les obres escèniques, per pulides, per ben pensades y ben escrites que estiguin, en totes n'hi ha d'haber per obligació de defectes teatrals. M'atreveixo a dir que ningú'm citarà una obra representable que'n sigui verge de l'artifici teatral. L'autor modern procura adaptar en lo possible la realitat de la vida a la obra teatral, encarnantlos hi a llurs personatjes la mes possible identitat ab els homes. Pero mai—y consti que jo admiro aquesta tasca capdal, difícil a tot serho,—mai veurém una obra teatral netament ciutadana, traduïda fidelment de la realitat.

En “L'hereu escampa” ens presenta en Rusiñol un cas que pot ser possible en la vida, mes encara, que pot haverse realitzat, si descomptém el final de l'obra.

L'hereu d'una rica familia pagesa, com a hereu ha sigut el preferit dels dos germans, que son, haventli donat el seu pare bons estudis fins al punt qu'arriba a ésser advocat. Induit aquest per la vanitat y per l'orgull, vol ésser diputat per aquell districte en les eleccions que s'apropen. El pare, cor generós, qu'estima als seus fills, consent que l'hereu vagi en candidatura després dels precés y de les promeses de que sortirà diputat, que li fan el propi hereu y l senador del districte, cacic com diu que ja li diuen. Es clar que an en Jaume, germá de l'hereu y a la dona d'aquest, coneixedors abds de la vida desenfrenada que ha portat sempre l'hereu, no hi venen de grat. Mes de res serveixen les seves protestes; l'hereu ha de ser diputat, un futur cacic del districte; ell se gastarà lo que té y lo que no té, com aixis mateix ho fá, arribant fins a enmatllevar mil duros pels que

pagará'l quaranta per cent de rēdit; pero no n'hi ha prou encara de diners, que'l contrincant paga els vots a preus mes elevats que l'hereu y ell ha d'esser diputat, no solzament ara pera satisfer sa vanitat y son orgull, sino perque la muller del senador, dona jova y guapa, el té captivat y casi li obliga. En son desesper, crida ab instins de fera contra tothom; son pare, que's nega a donarli diners ni res, alegant que ja ha malgastat tot lo seu, no pot sofrir les paraules que l'hereu li tira en cara y cau aplopétic. Aprofitant el trist estat de son pare, l'hereu, després d'una lluita interior, el roba y dona'ls diners als seus amics pera que comprin com mellor els hi sembli tots els vots que puguin, ab tal de que pugui cantar victoria...

Pero l'hereu, ab tot y la seva covardia de robar a son pare, va ésser derrotat. El pare va morir poc temps després de la feridura. L'hereu, acostumat ja a la mala vida y a fer d'escampa, se veu menyspreuat de tothom, lo que ell ni'n fa cas tampoc. Ni la seva dona, senzilla pero ab cor gran, pot lograr que l'hereu abandoni aqueixa vida que porta.—Treballa, si no en el bufet d'advocat, en la terra; fes de pagés, que'l treballar no es cap deshonra,—li vé a dir sa muller, pero ell, n per advocat ni molt menys pera pagés serveix. No'n sab de treballar. Y ara diu que es massa gran pera apendren...

Mes rebrot en l'hereu aquella guspira d'amor per la muller del senador, al marxar aquets cap a Madrid. El desesper en ell en gros al no poder marxar ab ella, ab la senadora, y induit per aquell pensament, marxa corrents cap a la via, pero'l tren l'atrapa y'l deixa esmicolat. La seva dona, a l'ésser sabedora de la trista fi de l'hereu, naturalment, se desespera, mes En Jaume, germá del difunt, després de perdonar a l'hereu, sembla com si per ferli oblidar a la viuda tal desgracia, y estant al frente com está de la tasca y de les teues, li diu ab gran serenitat:

—A sembrar!

—Avui?—sorpresa, pregunta sa cunyada.

—Avui més que mai. Ja que no podem dar vida an ell... aném a dar vida a les terres!

Veus aquí l'obra den Rusiñol “L'hereu escampa”, quin argument ha estat explicat ab les mes precises paraules. El qui conegui l'obra, haurá pogut assaborir la prosa sempre poesia de l'autor, el diálec viu y animat y el devassall de pensaments d'una gran profunditat qu'embeulleixen la producció.

Jo ja he dit que no soc crític ni tinc condicions pera jutjar cap obra ni ho fería encar'que'n tingués. Pero aixó no'm privará de manifestar que aquesta obra la trobo molt en caràcter, menys el final, que no comprenc com essent encara calent el cadávre de l'hereu, el seu germá, després de perdonarli les seves malifetes, sigui ab l'intenció que's volgui, l deixi abandonat y com si tal desgracia no hagués succeït, sen vagi a rependre les tasques de la terra. Aixó no crec que capiga dintre la realitat, a nó ser que's tractés d'un sér ab instins de fera, sense amor a la familia, y en Jaume, el personatge de l'obra, germá de l'hereu, no ens el pinta d'aquesta manera en Rusiñol, sino pel contrari, qu'es molt treballador y té'l cor noble y gran.

Es aixó lo únic que no ens agradat de “L'hereu escampa”; fora aquest absurde, la ploma galana de nostre Rusiñol ha trassat magistrals escenes que'l públic aplaudirá sempre entusiasmat. El primer acte de “L'hereu” está escrit en uns moments de gran inspiració. El segón, si be no supera al primer, es hermosi-

sim a tot serho. El darrer está menos hábilment construit que'ls anteriors. El conjunt de l'obra resulta forsa, essent aquesta una de les obres dramátiques den Santiago Rusiñol, que mes han estat del meu agrado.

Y ara, qui mes hi sápigua que mes hi diga. Aquesta es la meva opinió, que per ésser meva, será la mes modesta de tots els que admirém al nostre poeta.

A. R. LL.

Plecs y esquinsades

El cel está de dol, la terra tremola tota. ¡¡Agafeusse fort!!

Les estrelles ab qua, del art nacional, s'eclipsen una darrera l'altre, deixant un rastre de llàgrimes en els ulls dels seus admiradors.

Conejito també se la talla.

Ja te automovil y cuartos.

¿Quien pide otro?

Mentres el canonjes resaven, a caigut un llam y ha foradat el sostre del chor de la Sen de Saragossa y no ha fet mal a ningú.

Cuan se convencerán els impijos de la bondat de Deu?

De segur que sols ha estat una broma, pero val a confessar que hi ha bromes molt pesades, dirán ells.

L'embaixador d'Anglaterra, que accidentalment se troba a Tarragona, el convidaren a assistir a la funció del dijous de l'«Ateneo tarraconense de la Clase obrera» (!) y l'home naturalment, acceptá y va assistirhi.

Que deuria dir al presenciar la representació de la sarsuela «Las bribonas», en aqueixa casa d'ensenyansa? Deuria elogiar intencionalment a la Junta d'aquella societat per haver instalat la nova classe d'ensenyansa superior, hont el verd es la primera lliçó que s'hi aprèn.

Quin honor per la familia!

El senyor empresari de les funcions que's fan al Ateneo, que per lo vist es tan aprofitat en industria com en altres rams de la vida, valentse de la fama que portaven “Las bribonas”, el disapte de la setmana passada aumentá de cop y volta deu céntims per entrada sense averho anunciat per endavant y portant els cartells la consabida nota que diu: PRECIOS DE COSTUMBRE.

No hi ha a Tarragona Delegats d'Hisenda ni Interventors del Timbre que li fassin entendre la llei en aquest empresari que dona tanta llum?

Felís, Prat de la Ribera!
(que no es el Prat de la Riba),
La pobre gunt peixatera
Li fa bullir la caldera
y avuy es l'home que priva.

Com a béns, tots en remat
li porten la seva llana
y mentres ell s'ha fincat
ne té molts pel seu costat
que s'están morint de gana.

Ara es la téva... sultan,
patís y cases arrèu.
Qué't fa que'ls donguin plorant
si per ponent o Llevant
el Serrallo ha d'esser téu?...

Pregué'm al qui haigut trobat pels carrers un trosset de vergonya que fassi el favor de portarla al «Ateneo tarraconense de la clase obrera», puig sans dupte a algú d'allí den ferli falta.

No d'altre manera es pot compendre el fet de que s'anuncin a so de bombo y platillos obres com Las Bribonas y El arte de

ser bonita que encara no han sigut prohibides gubernativament com les sardanes ab tot y que la moral hi brilla per la ausència.

Y no es lo mes trist això sino que acudeixin a veurelas families respectabilissimes.

Si convé ja dirém quines son.

El divendres a la tarda, en el carrer del Comte de Rius, una beata farinera, va rebre una llissó de decència per posarse en lo que no la demanaven.

Quan se convencerán les rates de sagristia de que no estém ja en el temps de la religió per forsa?

El deu que avui presideix els destins del món civilisat es la Tolerancia, no la Imposició.

Aixó podia ésser avans, pero are encara que poc hem canviat de rumbo.

Y les olives no han de sortir mes que de nit a chupar llanties.

Diu *Metralia*.

«Ha arribat a nostres mans, unes fulles, editades per un senyor que's firma Alberto Ferrés, qui dirigeix el seu manifest: *A los señores suscriptores de el periódico «El Progreso»*.

El tal a la cuenta, era recaudador del susdit diari, i... com deu anar l'assumpte, que el recaudador a qui aludim, publica el següents paragrafs:

«Desde el primero de Febrero de 1907, hasta el 29 de Agosto de 1908, he sido cobrador de las suscripciones del periódico *El Progreso*. Director, redactores y suscriptores del diario estaban conforme y satisfechos de mi hestión, hasta que el administrador D. Francisco Rivas sin tener en cuenta ni los intereses de la casa ni al compromiso moral que ésta y él habian contraído conmigo medespidió brutalmente sin darme ni el tiempo ni el plazo que obligan las buenas costumbres ó la cortesia.

Esse gecho y la forma de proceder del titulado administrador de *El Progreso*, me obligan a justificar ante el público mi conducta en relación con la del administrador que por el solo hecho de ostentar este cargo se cree dueño no solo de *El Progreso*, sino del criterio de los redactores y del partido Republicano Radical, entrometiéndose en todos los asuntos, escudando en la confianza que le presta el dignísimo Jefe D. Alejandro Lerroux y en tener las llaves de la caja, eximido de toda redención de cuentas y de toda intervención fiscalizadora en el Debe y Haber.»

¿Comentari?... N'hi farem un de petitet.

¡¡¡GHANTAGISTES!!!

No, confrare, no, ab dirlos lerrouxistes ja n'hi ha prou. L'home que adora a un altre home es un ningú. Y aquest es capás de qualsevol cosa.

Solts y noves

Dintre breus dies comensarà a publicar-se a Barcelona una nova publicació setmanal, il·lustrada que portarà per títol:

EL GRAFIC

Se proposa l'empresa dotar a Catalunya d'una revista d'informació gràfica ràpida y extensa de tot el moviment polític, social, artístic científic y literari, nacional y estranger.

EL GRAFIC

portarà seccions fixes de teatres, d'esport, de modes y coses casolanes, es dir, de tot lo típic y famós de la vida barcelonina.

La empresa de *El Grafic* conta ab el concurs de l-s millors plumes de Catalunya pera sortir airosa del seu comés. Rusiñol, Alomar, E. d'Ors, Maragall, Casellas, Riera, Pous y Pagés, Marquina etz. Els mi-

llors dibuixants y fotógrafs s'encarregarán de la part artística del esmentat setmanari.

La nova publicació estarà desprovista de idees polítiques, limitantse a informar,

Del Cartell anunciador se'n ha encarregat l'Adrià Gual.

Ab les precedents ratlles ens creíem dispensats de ferne cap elogi, limitantnos a pregar a tots nostres amics y llegidors que no deixin de comprarlo.

La «Asociació Catalana de Beneficencia» en atenta comunicació ens participa haber quedat legalment constituída dita entitat y haverse nomenat pera regirla el següent Consell directiu:

President, Vicens A. Ballester.—*Vis-President*, Carles Zanni.—*Tresorer*, Josep Catarineu.—*Comptador*, Joan Estallé.—*Secretari*, Manuel Pagés, Josep Viladecana.—*Bibliotecari*, Jacintó Garriga.—*Vocals* R. Pla Armengol, Lluís Marsans, Josep Arbós y Vicens Escoté.

La Correspondencia deurá dirigirse a la Asociación, Rambla de les Flors 30 pral.

Agraim l'atenció y li oferim nostre modest concurs.

D'aigun temps an aquesta part les persones sensates se preocupen del terrible desarrollo que adquireix en nostra ciutat, la mortalitat, sobre tot en nois y noies de quinze a vinticinque anys.

Es verament alarma'ora aquesta progressió constant y mes si s'atent a que la majoria moren d'aquesta fatal enfermetat coneguda ab el nom de *tíssis*.

Fora altament convenient y necessari que les Juntas de Sanitat y Reformas sociales se preocupessin de la cosa y fessin una visita d'inspecció detinguda a tots els tallers ont treballen nois o noies, y un anàlisis conscient dels articles de primera necessitat.

El *salus populi* que pels romans era *suprema lex* ha arribat en nostres dies a un estat d'abandonament que fa feredat, y es precis reivindicarlo pera reivindicarnos devant de la civilitació.

Treballant per la salut agena treballarem per la propia salut.

Les pluges dels darrers dies han refrescat un poc la temperatura xafagosa, impropia de la estació, que veniem patint.

El nostre batlle, que per lo vist no hi sent de cap orella, continúa impassible devant les reiterades queixes dels pacífics veïns que demanen per caritat que'ls treguin la bruticia dels carrers.

No hi hauria forma de destaparli les orelles?

Degut a les darreres borrasques embarcaren, en les platjes conegudes per «Rabassada» y «Sibinosca», no fa gaires dies cinc embarcacions de la pesca del *bov*, d'aquesta provincia.

Afortuna lament els qui les tripulaven s'han salvat tots si be tenin que abandonar els bastiments.

Segons nostres notícies de les cinc barques n'hi havia dues de aquesta ciutat altres dues de la Torredembarra y una de Calafell.

El Centre solidari de la Coruña ha rebut un telegrama del Sr. Maura prometent que'l Govern acordarà la entrada lliure del blat y civada estrangers pera evitar la fam que atrevessen.

Air, dissapte, degué anar a Saragossa l'escultor senyor Querol, pera montar y colocar el monument als S-tis, del que es autor.

El dia 25 comensaràn a Paris les reunions de la comissió internacional dels carrils transpirenaics en compliment del conveni celebrat entre Fransa y Espanya.

A Saragossa les aigües han fet de les seves.

Veigin sino un petit extracte de lo que comunica la premsa.

«Fa molts anys que no's coneixia un temporal tan gran.

En el barri del mercat hi ha un gran conflicte, per l'acumulació d'aigües, que han arrossegat molts efectes.

Lo mateix ha passat en el del Sepulcre. La casa nùmers 10 del carrer del Comte d'Alperche s'ha inundat.

Han acudit en auxili dels veïns, que eren gitanos, salvant als xicots y trasladantlos a una altra casa.

El barri de Torrero ha quedat sense llum, per haverse fos el transformador de la fàbrica d'electricitat.

En alguns carrers hi ha hagut enfonzaments.

Pera crear els carrers s'han instalat passarelles de taulons.

La comunicació entre'ls carrers es molt dificil y accidentada.

En l'Exposició les pèrdues son molt grans.

Quan més forta era la tempestat ha caigut un llamp en el Chor de la Seu en ocasió en que estava ocupat per molts canonges.

El llamp ha obert un terrible boquet en el sostre del Chor, sense ocasionar mes accidents que l'alarma consiguient.

Com a conseqüencia de l'inundació del Pilar aquest temple ha sigut tancat.

Se parla de desbordaments y desgracies en els barris rurals ont ha caigut immensitat d'aigua.

No's recorda aigües tan copiós. Estan interrompudes totes les línies fèrries.»

Bon ivern se prepara si les aigües comensen a fer com el passat.

Llegim y retallém de *La Cruz*:

«Las muchas personas que se hallaban a las cinco de ayer tarde en el paseo de Santa Clara pudieron contemplar la formación de una inmensa tromba de agua, a unas dos millas del Puerto, mar adentro. Un cuarto de hora despues se deshizo por la poca consistencia del viento reinante.»

No sabem veure'l catolicisme de que blasona *La Cruz*, puig en les ratlles transcrites hi ha una mentida y aixó, confrare, no diu gens en favor de votès ni de les idees que preliquen.

L'antic passeig de santa Clara es desde fa uns quants anys, *passeig den Pi y Margall*. Si'ls companys de *La Cruz* saben llegir, vagin o veurer com dia el rètol colocat en lloc ben visible de l'indicat passeig y procurin informar dient veritats.

Ara, si no saben llegir, que vagin a astudi.

El dimecres darrer, conforme verem anunciar, se comensaren les clases d'Esperanto en l'Institut provincial.

Hi assistiren un bon nombre de alumnes, socis a l'ensem del grupu «Taragono Esperanta».

En la funció que aquesta nit se celebrará en el Centre Catalá, farà sa presentació la Srta. Paquita P. Fernandez ab la coneguda y aplaudida sarsuela «El Barquillero.» Acabarà la funció ab la comedia en un acte «La casa de campo», en la que hi pendrán part les aplaudides actrius senyoretas Crespo.

Es de creure que, ab aquest atractiu programa, el Centre se veurá avui molt concorregut.

Mori el dimecres últim el que fou nostre amic En Pere Ros, conegut industrial d'aquesta localitat.

Ens dol moltíssim la mort de tan bon amic y fém present a la seva familia el nostre condol.

Aviat s'estrenarà al Teatre Principal un'obra d'autor tarragoní quina acció passa en el Serrallo.

Aixó ho diu un diari local.

Nosaltres podem afegir sino ens han enganyat, que'l títol es «Trapellerías d'un batlle» y l'autor sembla que ha d'esser alguna de las llorejades eminencies dramáticas de la antiga capital de la Espanya Citerior.

Deixeu-me treure l'erudició.

Doncs, si, si. Com els hi deïam la setmada passada, en el número extraordinario del *Progreso* hi ha coses tan extraordinaries que s'hi pot sucra pa ab oli, sense untar se els dits.

Afigurinse que hi ha tota una pila de retratos que lo mateix poden ésser de capsa de deu y mistos de cinc com de celebrats lerrouxistes y entre ells.... (deixim aguantar el riure) el *Nituz*, aquell que no aplaudia la Marsellesa perque era solidaria, Pepe Hillo, dic Manolillo, el carnicer *et sic de coeteris*.

Metralia deïa que si las signoneras no ho prenen pel seu compte, no s'agolaria el número; prou se coneix que el confrare barceloní no sab que aquí a Tarragona n'hi hagut un gros despaig.

Se'n han despatxat quatre exemplars. ¡¡Quatre!! Els dels retratats, que d'ensá d'aixó no caben a la pell.

Llástima que no hi haigi una instantania del *ball de bastonets* y cadires a la Rambla! Hauria estat colosal.

Ah! D. Lacandro hi es tres camins.
Ah! Lerroux hi es tres vegades.
Tips!

Tot passant.

—Va ja, aixó no pot anar, al Serrallo hi ha una bruticia qu'espanta.

—Aixó t'extranya?

—Natural home, no sabs que hi viu l'arcaldé?

—Mira a Ca la Civiata també n'hi ha forsa de bruticia y ningú s'en cuida.

—Que hi vols fer!

—Doncs de que't queixas, tonto!

Els confreres locals *La Cruz* y *Diario de Tarragona* se queixan de que el barri de Sant Pere (Serrallo) es troba respecte a higiene en el major abandono—y cridan l'atenció de lss autoritats pera que ho remein.

Aixó es com si demanessin cinc duros a D. Joan. Treball perdut.

No comprenen, estimats confreres que'l municipal te f-ina a vendre *mócali mócali* y En Br II y Prats passen sempre pels afores?

Ja els faria complir les ordenansas an aqueixos pescadors si'l batlle se'n adonés de la bruticia.

AVIS D'ADMINISTRACIO

Fem avinent a tots aquells suscriptors nostres de dins y fora de la localitat que, els qui no haigin solventat els seus descoberts, ab aquesta Administració per tot el dia primer de Octubre prop vinent, deixarán de rebre *LA SENYERA FEDERAL* sens que els hi valga excusa de cap genre.

Recordissen que's diuen progressius y que no pot haver progrés hi si al propi temps que dels drets no es preocupen del devers.

La igualtat ho reclama.

LINIA REGULAR DE GRANS VAPORS

IBARRA Y COMPANYIA (Societat en comandita)

SEVILLA

Pera Valencia, Alacant, Cartagena, Aguilés, Almeria, Málaga, Cádiz, Sevilla, Bonanza, Huelva, (admetent càrrega pera Ayamonte y Isla Cristina), Vigo, Marín, Villagarcía, Carih, Corunya, Ferrol, Rivadeo, Gijón, Avilés, Santander, Bilbao, Passajes, Sant Sebastiá, Bayona y Burdeos.

Servei ràpid eventual pera l'Nort d' Espanya, ab escala en els ports de Valencia, Alacant, Málaga, Cádiz, Sevilla, Vigo, Corunya, Santander y Bilbao.

S' admet càrrega y passatger a preus reduits.

Sortirà d' aquets port el pròxim dijous el magnífic vapor espanyol

CABO ESPARTEL

de 2.500 tonelades, capitá D. Antonio Echave. Admetent càrrega y passatgers pera els esmentats ports.

Consignatari a Tarragona: En **MARIÁN PERES**

CARNICERÍA

DE

JOSEP RIBAS

Carn fresca de bou, moltó y anyell.

Se serveixen tota classe d'encàrrecs y provisions.

Cos del Bou, nom. 18.-TARRAGONA

PASTISSERÍA Y COLMAT

SARAH BERNHARTD

DE

LLUIS RIOLA

Gran laboratori de rebosteria y tota classe de pastells pera bodes, bateigs, etc.— Complet, assortit en capsets especials pera bombons.— Objectes de luxe, xampany vins y licors del pais y de l' extranger.

Sant Agusti, 19.—Tarragona

FABRICA DE BRAGUERS

DE

Aparells ortopédics (trencats)

Son molts els que venen braguers pero molt pocs els que'n saben construir. Costa molt colocar un braguera, pero mes encare saberlo construir, puig avans de col·locarlo es indispensable saberlo construir perque sense la ciencia y practica de construcció mal se pot adquirir la de colocació.

No us deixeu atraure per aqueixos aplicadors de braguers que desconeixent per complet l'ne construcció, anuncien la radical curació de les hernies o trencadures.

EL BRAGUER ARTICULADOR-REGULADOR sistema Montserrat, es el mes practic y modern pera la restitució o curació de les hernies per cròniques y rebelds que si-guin.

Gran existencies de braguers petits de goma pera la radical curació de les hernies congénites o de l' infancia y tot lo que's refereix a Cirugia y Ortopedia.

Casa Montserrat, Unió, 34.—Tarragona

BODEGA VINÍCOLA

DALMAU Y NIN

Especialitat en vins de taula, País y generosos a preus módics. Unic diposit a Tarragona dels acreditats vins dels magatzems de Xerez Sanchez Romate, els quals s' expendran a preus sumament econòmics.

SE SERVEIX A DOMICILI

Teléfono nom. 67.

3, S. Agusti, 3.—Tarragona

GRAN FÁBRICA DE CALSAT

PERA PÁRYULS

DE

CAVALLÉ Y MARQUÈS

CASA FUNDADA EN 1889

Afores de S. Francesc, 94.-TARRAGONA

PALLEJÁ FOTOGRAF

UNIÓ, 18

Casa fundada en 1863

Edifici construit exprofés pera fotografia

Reproduccions, ampliacions, postals, etc. y tota mena de treballs pels procediments moderns mes perfeccionats.

CLINICA Y CONSULTORI

pera las enfermetats de la dona

Vies urinaries, Cirujia operatoria, parts electroterapia y análisis micro-químico d'orina y productos patológicos

BAIX LA DIRECCIÓ DEL

DOCTOR RABADÁ

Ex-intern de l'Hospital de la Santa Creu, ex-ajudant de la Policlínica del Doctor Fargas y Metge de les Cases de Socors de Barcelona

Consulta: De 10 a 12 y de 5 a 7.—Pera obrers, de 7 y mitja a 8 y mitja nit.—Pera els pobres, franca, los dilluns, dimecres y dissabtes de 12 y mitja a 1 y mitja.

Ramba Castelar, 31, principal

GRAN HOTEL CONTINENTAL

DE

MARTÍ Y REDÓN

Apodaca, 30.—Teléfono, núm. 5

TARRAGONA

Establiment de primer ordre completament nou y construit exprofés pera hotel. Situació inmillorable aprop de l'estació y del port. Habitacions estucades. Magnífiques terrasses ab vistes al mar y al camp. Llum eléctrica. Quarto de bany y ducha. Quarto fosc per fotogràfs. Saló de lectura y pera visites. Autogarage. Weters-closets. Café restaurant.

Higiene y confort modern. Servei de gran luxe pera banquets.